

Mededelingen van de Antwerpse Mycologische Kring

verschijnt driemaandelijks, 15 juni 1993

93.3

Editoriaal

F. Dielen

De schaarse regenval in maart en april zorgden voor een prachtig voorjaar. Mycologen bekeken dit echter met een wrang gevoel; de mycoflora was nooit zo klein. Het meeste materiaal dat werd gevonden was overjaars. Wat een schril contrast met het voorjaar 1992.

Het is nu bijna einde mei wanneer ik deze regels schrijf en de regen blijkt nog altijd niet van plan zijn achterstand in te halen.

Inmiddels zijn er weer verschillende activiteiten gestart of reeds achter de rug, zoals het hernemen van onze excursies, het weekend te Valkenburg, onze deelname aan de viering van het tienjarig bestaan van de Eifeler Pilzverein te Gillenfeld, onze vertegenwoordiging op de lentetentoonstelling te Namen en tenslotte de Frans Van Sterbeekviering en de tweede Vlaamse Mycologendag in het Rivierenhof te Deurne.

De vakantiemaanden staan weer voor de deur en dit betekent dat de jaarlijkse werkweek in de Duitse Eifel niet zo ver meer af is. Het zal de start betekenen van een gevuld herfstprogramma.

We hopen dat vele hun keuze zullen maken uit dit grote aanbod van activiteiten.

93.3.66	Een nieuwe variëteit van <i>Diderma simplex</i> (Schroet.)G.Lister?	<i>M. de Haan</i>
93.3.69	Twee <i>Psathyrella</i> 's uit de sectie <i>Cystopsathyra</i> : <i>Psathyrella kellermanii</i> (Peck)Sing. en <i>Psathyrella globosivelata</i> Gröger.	<i>A. de Haan</i>
93.3.75	<i>Asterostroma ochroleucum</i> Bres., een korstzwam met sterren.	<i>H. De Meulder</i>
93.3.79	Nieuwtjes uit de recente tijdschriften.	
93.3.80	De Trilzwam die een Roest was, <i>Gymnosporangium juniperinum</i> Fr.	<i>K. Van de Put</i>
93.3.83	<i>Galerina helvoliceps</i> (Berk. & Curt.)Singer.	<i>J. Volders</i>
93.3.86	En nu maar tekenen	
93.3.88	Agenda.	

AMK Mededelingen is een nieuwsbrief van de Antwerpse Mycologische Kring vzw. en verschijnt driemaandelijks, telkens voor de aanvang van ieder seizoen

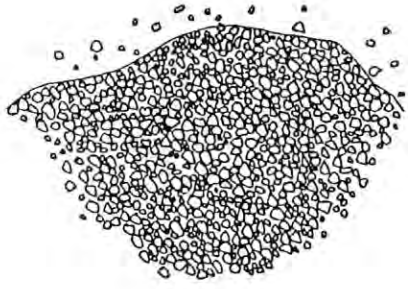
AMK Mededelingen en Sterbeekia zijn bekroond met de Emiel Van Rompaeyprijs 1991 voor floristiek.

Redactieraad: A. de Haan, F. Dielen, J. Schavey en J. Van Yper

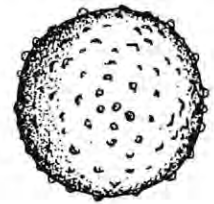
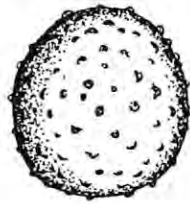
Hoofdredacteur en verantwoordelijk uitgever: J. Van Yper, Gounodstraat 2A bus 36, 2018 Antwerpen

Wettelijk depot: BD 36771

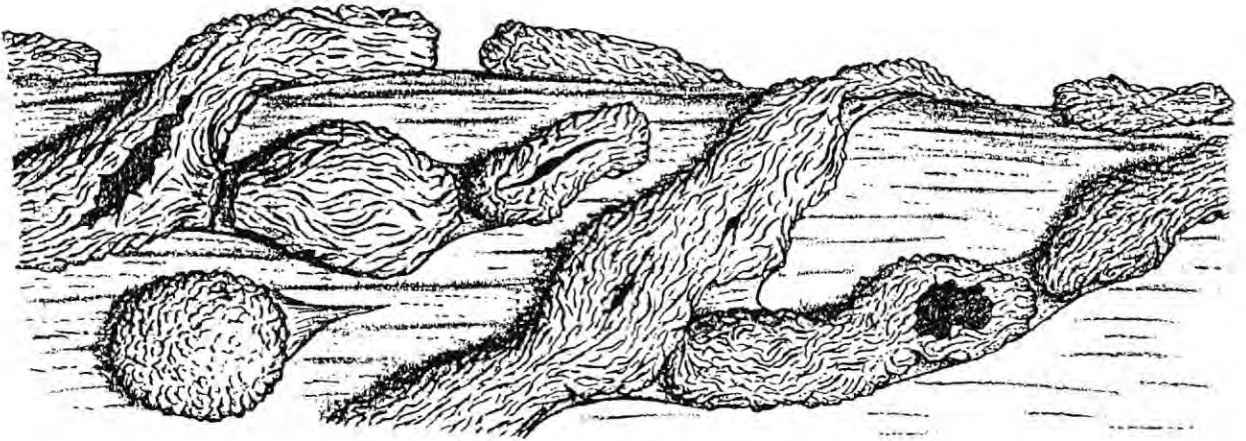
ISSN 0771-9884

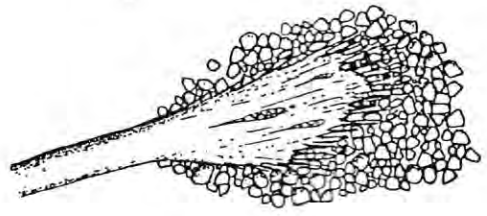
2. 30 μm

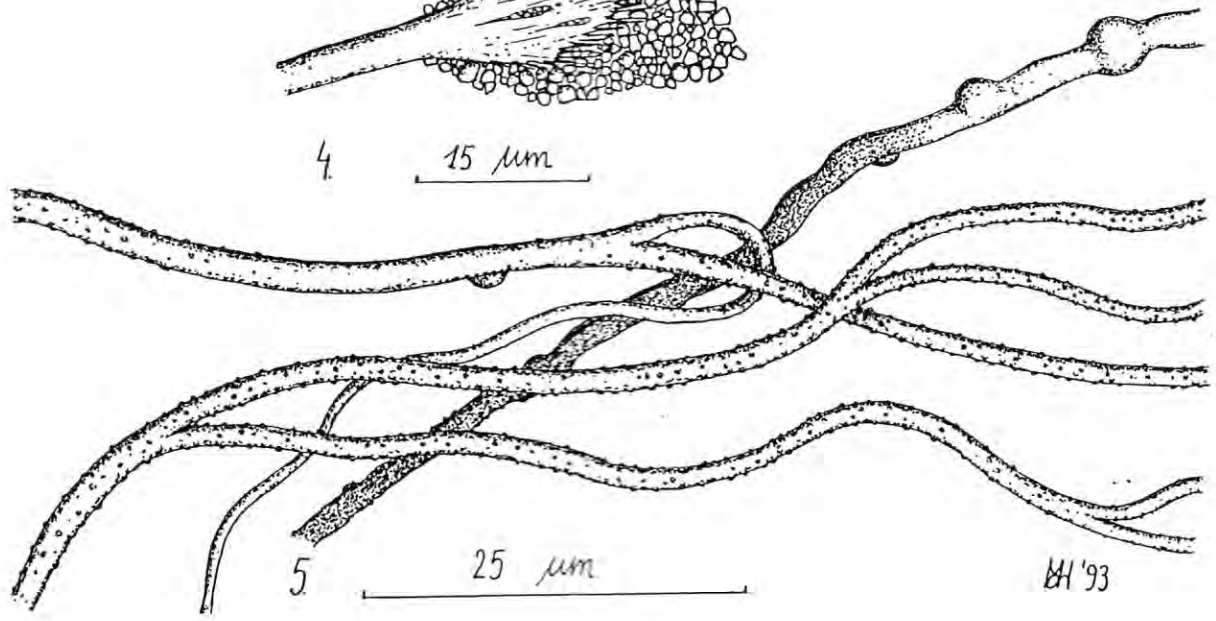
3. 10 μm

1. 1 mm

4. 15 μm

5. 25 μm

W'93

Een nieuwe variëteit van *Diderma simplex* (Schroet.) G. Lister?

Myriam de Haan

In november van 1992 bezorgde Karel Van de Put mij een stukje vermolmd loofhout dat hij van één van zijn regelmatige zoektochten in het Zoerselbos had meegebracht. Hierop bevinden zich myxomyceten die als het ware langs de aders van een waaivormig plasmodium gevormd zijn.

Sommigen van deze "letterlijke" plasmodiocarpen bleken misvormd te zijn : zwart en steenhard. Hierdoor nam ik aan dat de hele kolonie ontstaan was door het te vlug uitdrogen van het plasmodium, zodat het gedeeltelijk een sclerotium (=overlevingsvorm) gevormd had. Een groot aantal van de sporocarpen was wel goed ontwikkeld, hieraan kon ik goed zien dat ze tot het geslacht *Diderma* behoren. Het peridium is zeer rimpelig, dit kenmerk is ook te vinden bij *D. donkii* Nann.-Brem.. Deze soort is uitstekend beschreven en geïllustreerd in "De Nederlandse Myxomyceten" van N.E. Nannenga-Bremekamp (1974). Het exsiccaat vertoonde wel gelijkenissen met de soort, maar toch was ik niet zeker van deze determinatie. Vooral de groeiwijze komt niet overeen, dit kan natuurlijk te wijten zijn aan de gedeeltelijke misvorming van het materiaal. Ik stuurde een stukje naar Mevr. Nannenga-Bremekamp, in de hoop dat zij een oplossing voor dit probleem zou vinden. Het duurde niet lang of ik kreeg antwoord. Volgens haar gaat het hier om een nieuwe variëteit van *D. simplex* (Schroet.) G. Lister, die zij voorlopig de naam *D. simplex* var. *donkii* heeft gegeven. Ze zal deze vondst opnemen in haar toekomstige wereldmonografie.

Beschrijving

Vindplaats: Zoerselbos, Zoersel, 10-10-'92.

Substraat: dode, ontschorste tak, loofhout.

Sporocarpen: voornamelijk plasmodiocarpen, allen zittend, adervormig gerangschikt zoals een sclerotium van een phaneroplasmodium (=waaivormig); 0,3-0,5 mm diameter, tot 1,5 mm lang, 0,1-0,2 mm hoog; sterk gerimpelde wand, lichtgrijs tot bruin soms met groenige tint.

Hypothallus: vliezig, lichtbeige tot roestkleurig, doorschijnend; meestal de aders volgend.

Peridium: éénlagig, bros, perkamentachtig, meestal sterk gerimpeld; kalkrijk, bezaaid met kleine, gele tot lichtbruine, amorfe kalkbrokjes, 0,5-2,0 μm diameter; meestal in de lengterichting openscheurend.

Columella: plat, bijna de volledige bodem van de sporocarp bestrijkend, lichtbruin tot roestbruin, kalkrijk.

Capillitium: kleurloze holle buizen, 0,75-4,00 μm dik, veelal dichotoom vertakt, met knobbelige verdikkingen, versierd met kleine, lage wratjes, sommige stukken zijn kaal en/of bruin gekleurd; met vliezige verbredingen aan het peridium vastgehecht.

Sporen: bolrond, bruin tot zwartbruin in massa, lichtbruin soms met roestkleurige tint in 10% ammoniak-oplossing bij doorvallend licht, sommigen zijn aan één kant donkerder; versierd met verspreide, lage, kleine en grote wratten die soms gegroepeerd zijn; 7,5-8,6 μm diameter.

Figuren

1 = sporocarp (x50), 2 = peridium detail (x1000), 3 = sporen (x3000), 4 = capillitiumuiteinde (x1500), 5 = capillitium (x2000).

In "The Genus *Diderma* in Belgium" van Bart Buyck (1982) vond ik de beschrijving van *D. simplex*. De kenmerken van deze soort blijken inderdaad heel goed overeen te komen met die van het exsiccaat, waaronder vooral het rimpelige peridium en de sclerotiumachtige groeiwijze. Enkel de sporen verschillen, ze lijken meer op die van *D. donkii* met verspreide wratjes waarvan sommige groter zijn en soms in kleine groepjes staan. De sporen van *D. simplex* hebben enkel kleine verspreide wratjes.

Zowel Lister (1925) als Martin en Alexopoulos (1969) beschrijven de groeiwijze als zijnde dicht bijeen groeiend tot opeen gehoopt, zij hebben de "sclerotium"-vorm niet waargenomen. De andere kenmerken stemmen vrij goed overeen. Er blijkt ook nog heel wat variatie te zijn in de kleur van het vruchtlichaam bij verschillende vondsten. De kleuren gaan van grijs en oker over bruin naar roodachtig leemkleurig.

Bart Buyck vermeld voor België twee collecties van *D. simplex* uit het Gentse, op bladeren en twijgjes. Deze soort blijkt ook op wereldvlak eerder zeldzaam te zijn.

Het feit dat we hier te maken hebben met een echte variëteit van *D. simplex* is natuurlijk nog niet zeker. Het is immers mogelijk dat *D. simplex* een variabele soort is, wat dit alles nog interessanter maakt. Het enige wat ik kan hopen is dat we in de toekomst genoeg materiaal van deze soort kunnen verzamelen om het mysterie op te lossen.

Literatuur

- * Buyck, B. (1982). The Genus *Diderma* Persoon (Myxomycetes) in Belgium.
- * Lister, A. (1925). The Mycetozoa.
- * Martin, G.W. & C.J. Alexopoulos (1969). The Myxomycetes.
- * Nannenga-Bremekamp, N.E. (1974). De Nederlandse Myxomyceten.

Psathyrella, geslacht van het jaar

In 1992 werd *Psathyrella* aangeduid als het geslacht van het jaar. Er werd besloten *Psathyrella* eveneens als geslacht van het jaar 1993 aan te houden. De bedoeling is dat de soorten van dit genus extra worden bestudeerd.

Psathyrella's (*psathyr* = broos) zijn meestal broze paddestoelen met een hygrofane dun-vlezige hoed en een dunne en slanke steel. Zij worden ingedeeld bij de familie van de *Coprinaceae*, maar de plaatjes met donker bruine tot zwarte sporen, vervloeien niet zoals bij de *Inkzwammen*.

Het geslacht is een van de moeilijkste. Sinds het verschijnen van "The Dutch, French and British species of *Psathyrella*" (1985) door E. Kits van Waveren heeft het geslacht veel aan interesse gewonnen. In AMK Mededelingen 91.2.32-39 bespreekt L. Lenaerts, zich baserend op het genoemde boek, de manier van verzamelen en de kenmerken waarop men reeds bij het verzamelen moet letten om later tot een goede determinatie te komen.

In dit kader beschrijft A. de Haan twee bijzondere recente vondsten.

Twee *Psathyrella*'s uit de sectie *Cystopsathyra*: *Psathyrella kellermanii* (Peck)Sing. en *Psathyrella globosivelata* Gröger

A.de Haan

De twee hier besproken *Psathyrella*'s behoren tot de sectie *Cystopsathyra*. Het velum in deze sectie is bijna uitsluitend samengesteld uit sphaerocysten, ± bolvormige cellen. Op wereldvlak zijn er slechts zeven soorten beschreven, drie Amerikaanse en vier Europese. Bij twee van de Amerikaanse is het dan nog niet zeker of ze wel tot deze sectie behoren daar, in de oorspronkelijke beschrijving, de kenmerken van het velum niet werden vermeld. Bij de vier Europese soorten is er één uit Schotland, beschreven door P.D.Orton (1964), twee Duitse van F.Gröger (1991), waarvan één ad interim en één uit Sardinië voorgesteld door M.Contu (1991). Al deze soorten werden beschreven op basis van één collectie, meestal bestaande uit slechts enkele exemplaren. Wij kunnen dus gerust stellen dat het om uiterst zeldzame soorten gaat.

De eerste vondst, verzameld tijdens de studietocht in het Steentjesbos te Berg op 15 september 1991, bleef gedurende meer dan een jaar onbenoemd in mijn herbarium opgeborgen, dit ondanks het herhaaldelijk informeren van drie fotografen die van de vondst opnamen hadden gemaakt. De reden hiertoe was het voor mij ontbreken van literatuurgegevens en het feit dat de gevonden vruchtlichamen niet volgroeid waren en er slechts enkele rijpe sporen aangetroffen werden. Het is slechts na de publikatie in *Coolia* van een Nederlandse vondst van J.Gelderblom (1992) en de in het artikel vermelde literatuur, dat deze collectie en ook een tweede uit het Hannecaertbos te Oostduinkerke, op 2 november 1992, op naam werden gebracht.

De volgende beschrijvingen bevatten enkel de kenmerken genoteerd bij de gevonden exemplaren en zijn dus niet volledig. Zoals gezegd bestond de eerste vondst uit onrijp materiaal en ook bij de tweede werd de kleur van de sporen in massa niet waargenomen. Toch leek het mij nuttig, gezien het spaarzaam bekende materiaal, mijn notities in volgende beschrijvingen weer te geven.

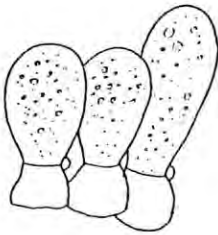
1B
0,5cm

1A
1cm

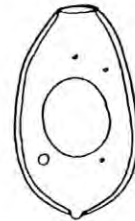
1C
0,5cm

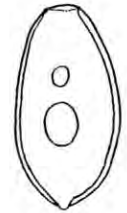
3

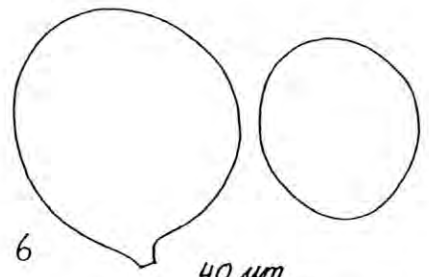
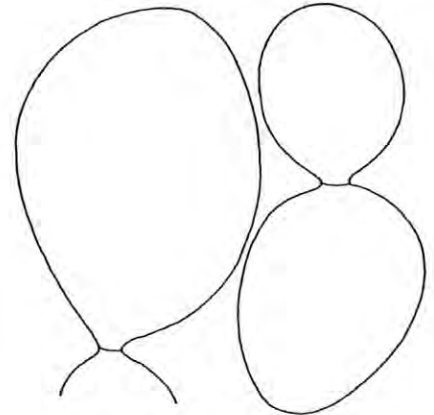
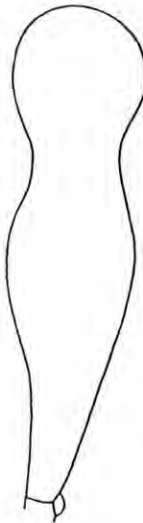
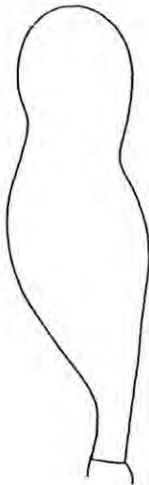
2

10 μ m

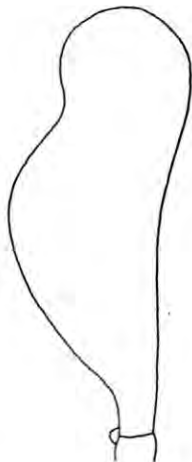
4

6
40 μ m

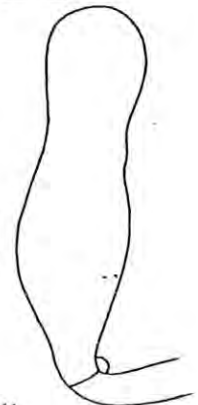

5

20 μ m

7

Att.

Psathyrella cf. kellermanii (Peck) Sing. (Plaat I)

Vindplaats: Steentjesbos, Berg, IFBL: D4.48.42, tegen grachtkant onder *Quercus robur* (Zomereik), 4 exemplaren, de basis vergroeid; groeiend op overblijfselen van rottende paddestoelen (*figuur 1A*).

Hoed: tot 10 mm breed en 6 mm hoog, eerst parabolisch, dan uitspreidend tot breed conisch, de rand iets opgericht en kort doorschijnend gestreept; wit tot licht isabelkleurig; geheel bedekt met korrelige velumvlokjes die aan de rand in rafelige tandjes hangen (*figuur 1B*), wit, bij aanraking wat verbruinend.

Lamellen: breed uiteen, crème van kleur (nog onrijpe vruchtlichamen), breed aangehecht tot kort aflopend (*figuur 1C*), tamelijk dik, rand fijn getand.

Steel: 10-15 x 1-2 mm, de basis verdikt tot 3 mm, wit tot licht beige, bruin naar onder toe, vezelig, overlans gestreept, bedekt met korrelige velumresten.

Geur en smaak: niet waargenomen (geur aan de basis van de steel naar rottende paddestoelen).

Sporen (figuur 2): kleur in massa niet waargenomen; 8,7-12 x 4,6-5,6 μm ; donkerbruin in NH_3 -oplossing, bijna opake; smal elliptisch tot bijna amandelvormig in zijzicht, elliptisch tot smal eivormig in voorzicht, soms iets hoekig, met duidelijke afgeknotte kiemporie, tot 1,8 μm breed; apikule duidelijk, afgerond tot wat puntig; wand stevig, glad; inhoud meestal één grote oliedruppel.

Basidiën (figuur 3): 4-sporig; 20-25 x 10-12 μm , sterigmata 4-5 μm lang; knotsvormig; gespen aan de basis.

Pleurocystiden (figuur 4): talrijk, 40-65 x 15-20 μm , kop 12-18 μm breed; utriform, kleurloos, dunwandig; gespen aan de basis.

Cheilocystiden (figuur 5): talrijk, 28-60 x 12-20 μm , kop 8-18 μm breed, utriform.

Caulocystiden (figuur 7): over de gehele lengte van de steel aanwezig, ongeveer dezelfde vorm en afmetingen als de cystiden op de lamellen, naar onder toe grilliger van vorm.

Hoedhuid: de buitenste laag samengesteld uit \pm peervormige cellen op een laag hyfen met korte, brede segmenten.

Velum (figuur 6): gevormd uit korte ketens van ronde cellen, 35-85 μm diameter, glad en kleurloos.

Bestudeerd materiaal: de Haan 91114.

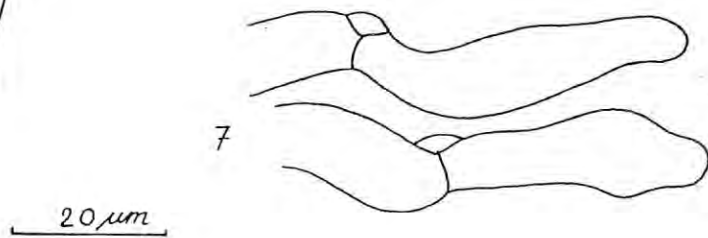
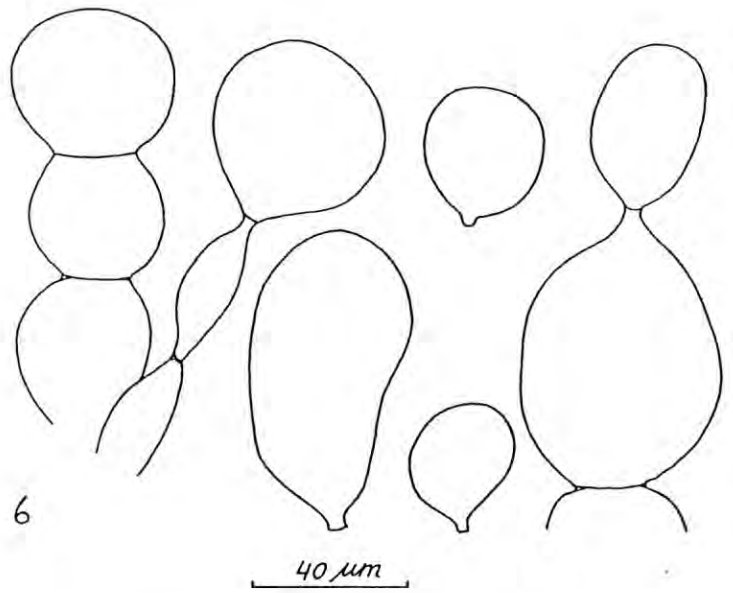
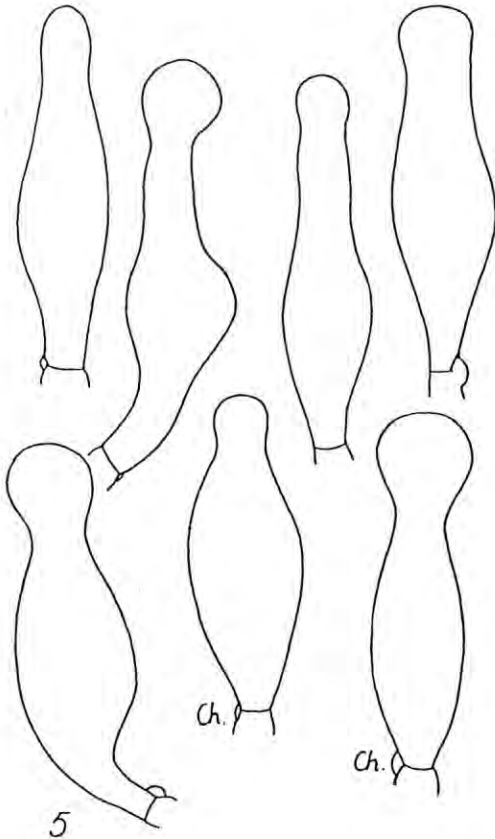
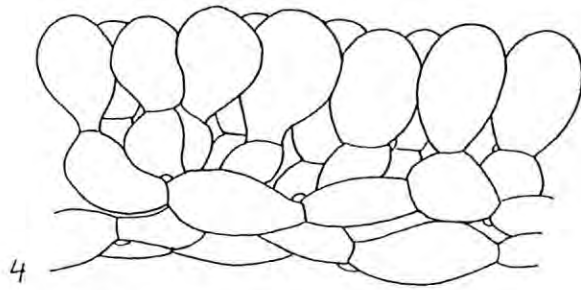
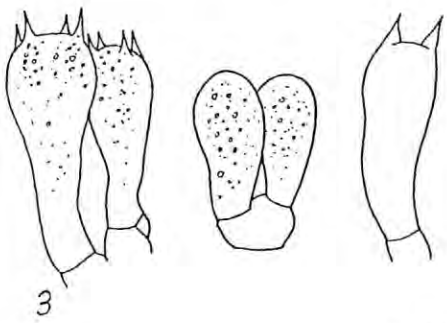
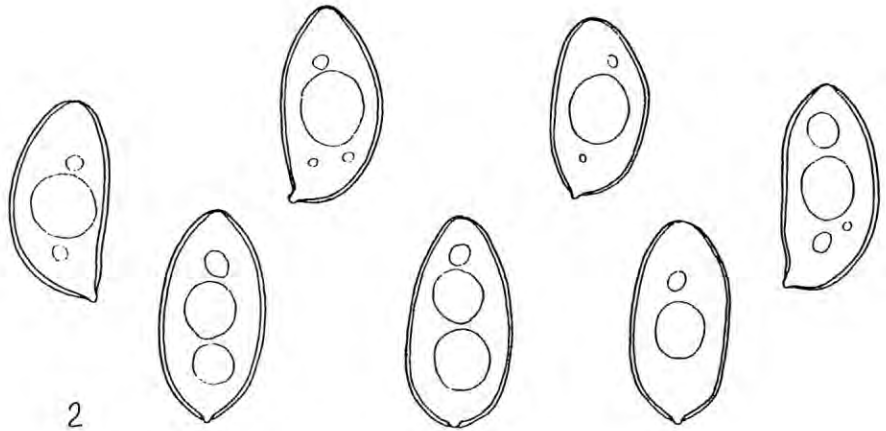
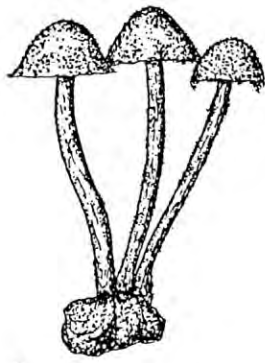
Bemerkingen

De enigste bekende soort waarmee deze vondst verwantschap heeft is *Psathyrella kellermanii* (Peck) Sing. Oorspronkelijk door Peck beschreven als *Galera kellermanii* naar een éénmalige collectie uit een serre. Toch zijn er verschillen die mij ervan weerhouden ze als identisch te beschouwen. Zo hebben de sporen een duidelijker afgetekende kiemporie en zijn de cystiden beduidend groter, slechts 28-40 x 11,5-14,3 μm bij het Amerikaanse materiaal. Meer gegevens zijn echter nodig om hierover te beslissen.

Figuren

Plaat I = Psathyrella kellermanii

1A = vruchtlichamen op gemeenschappelijk sclerotium (x2), 1B = detail van hoed met velum (x3), 1C = detail van hoeddoorsnede (x3), 2 = sporen (x3000), 3 = basidiën (x1000), 4 = pleurocystiden (x1000), 5 = cheilocystiden (x1000), 6 = sphaerocysten van het velum op de hoed (x500), 7 = caulocystiden (x1000).

AdH

Psathyrella globosivelata Gröger (Plaat II)

Vindplaats: Hannecaertbos, Oostduinkerke, IFBL: C0.48.42, op humus, langs wegrand, onder *Alnus glutinosa* (Zwarte els), 5 exemplaren, 2 afzonderlijk groeiend, 3 gezamenlijk op een knolvormig sclerotium (*figuur 1*).

Hoed: 10-20 mm breed en 5-7 mm hoog; breed conisch, uitspreidend tot bijna vlak met stompe umbo, rand bij ouder exemplaar iets opgericht; grijsbruin met lichtere rand, licht grijsbeige opdrogend; geheel bedekt met lichtbeige, korrelige velumvlokjes, bij het jongste vruchtlichaam aan de rand van de hoed als vlokkige tandjes afhankelijk.

Lamellen: tamelijk dicht bij elkaar, buikig, smal aangehecht, eerst lichtgrijs, bij rijping donker grijsbruin, rand gelijk van kleur, wat golvend.

Steel: 25-30 x 2-3 mm, wat gebogen, eerst wit, later naar onder toe lichtbruin, satijnig glanzend, overlans gestreept, over de gehele lengte fijn behaard, jongere exemplaren met vlokkige velumresten; groeiend op een knolvormig lichaam \pm 1 cm in diameter.

Geur en smaak: niet waargenomen.

Sporen (figuur 2): kleur in massa niet waargenomen; (6,9)7,5-8,5(9,7) x 3,9-4,3(4,6) μ m, in zijzicht smal amandelvormig tot wat boonvormig, in voorzicht smal eivormig tot subcilindrisch, dikwijls wat hoekig; de top afgerond of iets toegespitst; geen duidelijke kiempore, enkel een verdunning van de sporewand aan de top; apikule klein, wat hoekig; roodbruin in NH₃-oplossing, bijna opaak, glad, wand tamelijk dik; inhoud 1-3 grote oliedruppels.

Basidiën (figuur 3): overwegend 4-sporig, ook enkele 2-sporige waargenomen, 25-35 x 9-12 μ m, sterigmata 3-5 μ m lang; knotsvormig, met gespen aan de basis.

Pleurocystiden (figuur 5): talrijk, 30-55 x 10-17 μ m, lageniform tot subutriform, de top afgerond en iets tot duidelijk capitaat, de basis versmald; kleurloos.

Cheilocystiden (figuur 5-Ch.): talrijk, de gehele boord bedekkend, zelfde vorm en afmetingen als pleurocystiden.

Caulocystiden (figuur 7): verspreid over de gehele lengte van de steel, \pm dezelfde afmetingen als de pleurocystiden maar wat grilliger van vorm; met grote gespen aan de basis.

Hoedhuid (figuur 4): de buitenste laag gevormd door peervormige cellen, 25-35 μ m in diameter, op een laag hyfen met korte wat gezwollen segmenten, bleek geelbruin van kleur.

Velum (figuur 6): bestaat uit ketens van ronde tot peervormige cellen, 30-70 μ m in diameter, meestal met een smalle basis onderling verbonden.

Bestudeerd materiaal: de Haan 92228.

Bemerkingen

Deze vondst komt in alle kenmerken overeen met deze van het materiaal beschreven door J.Gelderblom. Hij vond de vruchtlichamen groeiend op overblijfselen van een rottende paddestoel.

Figuren

Plaat II = Psathyrella globosivelata

1 = vruchtlichamen op gemeenschappelijk sclerotium (x2), 2 = sporen (x3000), 3 = basidiën (x1000), 4 = buitenste laag van de hoedhuid (x1000), 5 = pleurocystiden, Ch = cheilocystiden (x1000), 6 = sphaerocysten van het velum op de hoed (x500), 7 = caulocystiden (x1000).

Gröger beschrijft de sporetop als stomp afgerond; met een onduidelijke kiemporie. Bij een aanzienlijk aantal vond ik de top wat versmald en subacuut toelopen; de sporewand op deze plaats duidelijk verdund. Dit wekt de indruk van een kiemporie maar moet als een callus aanzien worden.

De cystiden worden aangegeven en afgebeeld als lageniform met weinig of niet verdikte top. Bij het Nederlandse en Belgische materiaal zijn capitatae cystiden niet zeldzaam.

Of deze verschillen binnen de variabiliteit van de soort vallen zullen verdere vondsten moeten uitwijzen.

De eerste waarneming in België van een soort uit de sectie *Cystopsathyra* gebeurde te Zoersel (IFBL: C5.13.42) op 19 september 1986 en werd door Hubert De Meulder als *Psathyrella sphaerocystis* Ort. bepaald. Van deze vondst werd echter geen materiaal bewaard zodat ik de toenmalige determinatie niet kon toetsen aan de huidige kennis van deze soorten.

Samen met de vondsten uit Zoersel, Berg en Oostduinkerke zijn er, van de soorten uit de sectie *Cystopsathyra*, tot nu in Europa zeven waarnemingen bekend, verdeeld over vijf soorten.

Buiten de twee beschreven soorten zijn er nog:

- *Psathyrella bivelata* Contu; gekenmerkt door twee soorten cellen in het velum (sphaerocysten en hyfen) en door het ontbreken van pleurocystiden.
- *Psathyrella sphaerocystis* Orton; met lageniforme cystiden, de sporen $7-9 \times 4,5-5,5 \mu\text{m}$ met grote, afgeknotte kiemporie.
- *Psathyrella friburgensis* Gröger n.p.; een soort die nog niet geldig werd beschreven (te weinig materiaal) en volgens Kits Van Waveren waarschijnlijk identisch met *Ps. sphaerocystis*.

Hopelijk zullen aanvullende vondsten in de nabije toekomst een beter beeld geven van deze kleine pareltjes onder de *Psathyrella*'s en kan de volgende, voorlopige sleutel, voor de tot nu in Europa aangetroffen soorten, de determinatie ervan vergemakkelijken.

Sleutel tot de "Europese" *Psathyrella*'s uit de sectie *Cystopsathyra*

1. Pleurocystiden afwezig	→→ <i>Ps. bivelata</i>
1. Pleurocystiden aanwezig	→→ 2
2. Sporen zonder afgetekende kiemporie	→→ <i>Ps. globosivelata</i>
2. Sporen met duidelijke afgeknotte kiemporie	→→ 3
3. Pleurocystiden utriform, sporen gemiddeld $> 9 \mu\text{m}$	→→ <i>Ps. kellermanii</i>
3. Pleurocystiden lageniform, sporen gemiddeld $< 9 \mu\text{m}$	→→ <i>Ps. sphaerocystis</i>

Literatuur

- * Contu, M. (1991), *Psathyrella bivelata* spec. nov., une nouvelle Espèce Sarde de la Section *Cystopsathyra*; B.S.M.F. Tome 107 Fasc.3.
- * Gelderblom, J. (1992), *Psathyrella globosivelata*, een nieuwe soort voor Nederland; *Coolia* 35/4.
- * Gröger, F. (1986), Eine neue *Psathyrella*-Art aus der Sektion *Cystopsathyra*; *Zeitschrift für Mycologie*, Band 52(1).
- * Kits Van Waveren, E. (1985), The Dutch, French and British Species of *Psathyrella*; *Persoonia Suppl.* Vol.2.
- * Singer, R. (1959), New and interesting Species of Basidiomycetes VI; *Mycologia* 51.

Asterostroma ochroleucum Bres.
een korstzwam met sterren

H. De Meulder

Summary

The rare corticiaceous fungus *Asterostroma ochroleucum* Bres., collected on dead wood of coniferous trees and on hardboard, is described. Characteristic are the brownish asterosetae and the tuberculated spores.

Voor het bepalen van resupinate korstzwammen is meestal microscopisch onderzoek noodzakelijk, wat niet zeggen wil dat daarmee alle moeilijkheden opgelost zijn. Vrij gemakkelijk wordt het echter als er opvallende en karakteristieke elementen in het hymenium en/of trama aanwezig zijn.

Bij de gevonden *Asterostroma ochroleucum* waren het vooral de bruinachtige asterosetae (stervormige setae) en de subglobuleuze sporen met vingervormige uitwassen die kenmerkend genoeg waren om de soort te kunnen bepalen. Een gelijkende afbeelding had ik reeds eerder in "Breitenbach" gezien, en het klopte ook nog.

Het sleutelen met het boek van Jülich (1984) verliep eveneens probleemloos: het resupinaat karakter brengt ons tot bij de corticoïde zwammen; de aanwezigheid van asterosetae verwijst naar de familie van de Hymenochaetaceae en met de stervormig vertakte asterosetae komt men vrij vlug tot het geslacht *Asterostroma*. Tenslotte zijn het de subglobuleuze, knobbelige sporen die duiden op *A. ochroleucum*.

Tot hertoe kon ik deze "resupinaat" op drie verschillende standplaatsen aantreffen:

- Een eerste vondst werd gedaan in oktober 1986 in de oude kleiputten van Niel "Walenhoek"; op een stortplaats van bouwafval groeide op enkele stukken spaanderplaat een crème-okkerige schimmel. De determinatie ervan was onmiskenbaar. Later in hetzelfde jaar werd in het gebied de soort ook nog gevonden op een rotte stam van dennehout en in 1987 op oude panlatten van een afgebroken droogloods.
- Tijdens een inventarisatietocht in het provinciaal domein "Vrieselhof" te Oelegem werd in augustus en oktober 1988 de soort opgemerkt op de onderzijde van een liggende stam van Pinus.
- De "Sarcoscypha-excursie" naar Waulsort in februari 1989 leverde eveneens een vondst op van *A. ochroleucum*, ook ditmaal was het substraat een stuk spaanderplaat.

Op te merken valt dat wellicht de eerste vondst voor België gedaan werd in Bazel (Oost-Vlaanderen) in 1972 door ons medelid J. Moens, op naaldhout.

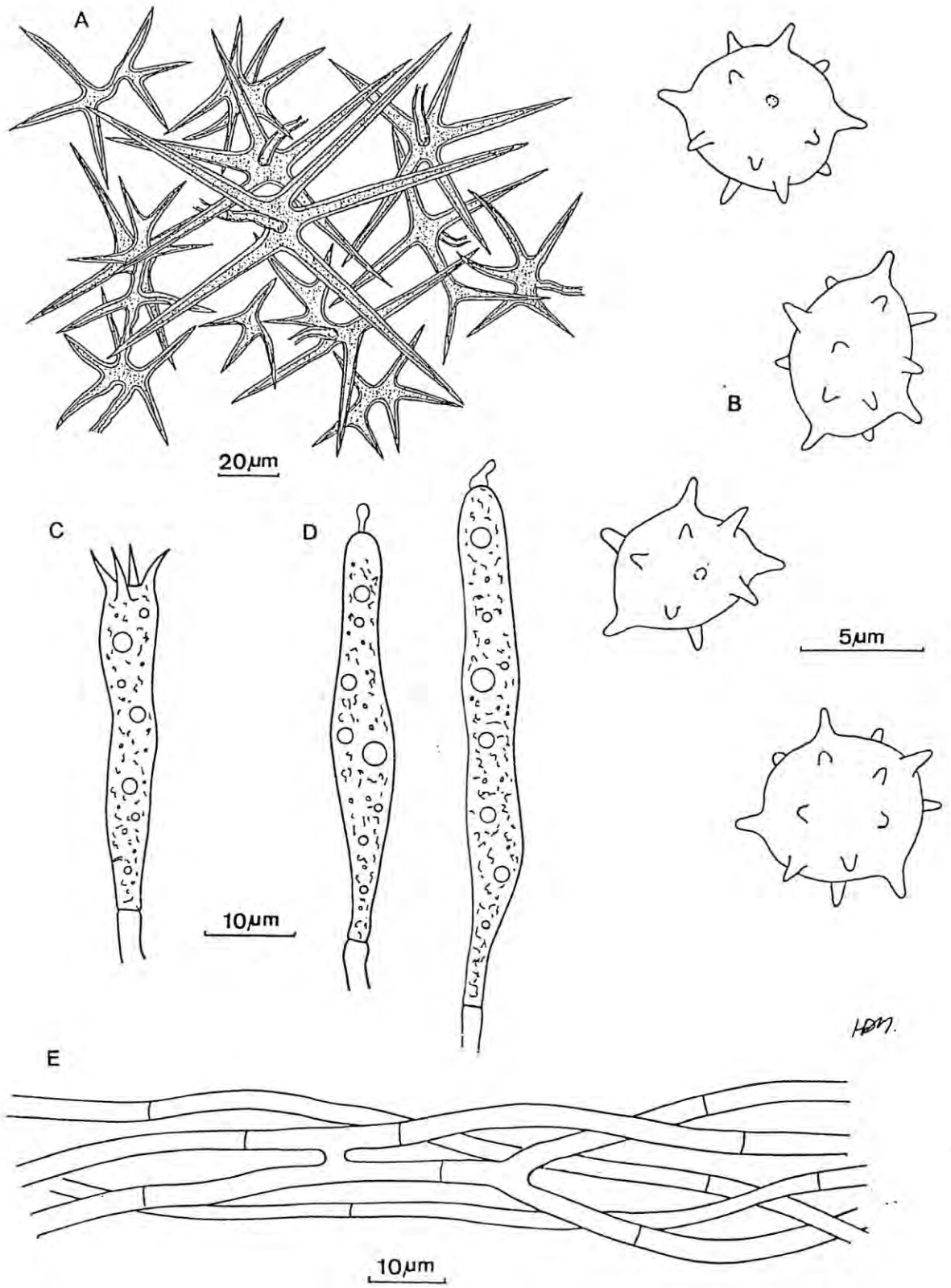
Beschrijving

Het microscopisch onderzoek werd uitgevoerd op droog materiaal in Kongorood 1% - ammoniak 6% en Melzer's reagens.

Vruchtlichaam: volledig resupinaat, los viltig aan het substraat gehecht, glad, mat, licht okerkleurig, rand uitlopend in dunne rhizomorphen, droog vrij bros.

Hyfensysteem: monomitisch, hyfen hyalien, dunwandig, 1,5-3 μm breed; septen zonder gespen.

Asterostroma ochroleucum Bres.

Asterosetae: in het trama groot, dikwandig, stervormig, van een centrale zwelling straalgewijs met rechte, spitse takken (meestal 4-5), 35-75 x 2-4 μm , geelbruin, soms dichotoom vertakt; naar het hymenium toe met talrijke kleinere setae die veelvuldig dichotoom vertakt zijn.

Sporen: hyalien, subglobuleus, dunwandig, konisch tuberculaat, 4-6,5 μm in diameter, zonder knobbels, die tot 1,5 μm lang zijn, amyloïdisch.

Basidiën: hyalien, utriform-knotsvormig, zonder basale gespen, 26-57 x 5-7 μm met 4 sterigmen.

Cystiden (gloeocystiden?): buikvormig, dunwandig, vaak met een apikale papille, 35-54 x 5-6,5 μm , met olieachtige druppels en troebele inhoud, negatieve reactie met sulfo reagens.

Substraat: op dood hout van naaldbomen en spaanderplaat.

Opmerkingen

Asterostroma ochroleucum blijkt in ons land een zeldzame soort te zijn. Ook in Nederland wordt ze als zeer zeldzaam beschouwd (Arnold - 1983), evenals in de rest van Europa.

In het Zoerselbos werd door I. Antonissen voor de periode 1988/1992 een uitgebreid onderzoek verricht waarbij meer dan 22 000, voor het merendeel resupinate korstzwammen werden onderzocht (waarvan meer dan 6 000 op naaldhout), zonder dat *A. ochroleucum* er werd aangetroffen.

Door Hallenberg (1985) wordt *Asterostroma Masee* vermeld onder de Lachnocladiaceae Reid. Voor de auteur zou het geslacht in deze familie een nogal geïsoleerde plaats innemen. De dextrinoïde reactie van de asterosetae, de amyloïditeit van de sporewand en het voorkomen van cystiden verwijzen voor hem duidelijk naar een nauwe verwantschap met de andere resupinate geslachten van de Lachnocladiaceae.

De dextrinoïdische reactie waarvan sprake, zou alleen bij gebruik van Melzer's reagens nagenoeg onmogelijk kunnen vastgesteld worden. Slechts nadat het vruchtlichaam voor 15-20 uren in ammoniak van 60° C wordt gelegd en later wordt behandeld met Melzer in 10% azijnzuur zou een dextrinoïde reactie verschijnen (Boidin en Lanquetin).

De amyloïdische reactie van de sporewand die ik duidelijk heb kunnen waarnemen werd door Jülich (1984) en Breitenbach (1988) niet opgemerkt. Door de aanwezigheid van asterosetae wordt door Hallenberg, in tegenstelling tot andere auteurs, het hyfensysteem opgevat als dimitisch.

In de literatuur (o.a. Hallenberg - 1985) wordt, behoudens *A. ochroleucum*, melding gemaakt van twee nauw verwante soorten nl. *A. medium* Bres. en *A. cervicolor* (Berk. & Curt.) Mass.; de verschillen blijven beperkt tot de sporenmaten en de schikking van de knobbels. Vermits er binnen de soort eveneens verschillen voorkomen met talrijke tussenvormen, is volgens Hallenberg een afscheiding van deze drie soorten niet gerechtvaardigd zodat ze kunnen opgevat worden als synoniemen.

Verder wordt nog een *A. laxum* Bres. beschreven met gladde sporen en in Amerika komt de aanverwante *A. andinum* Pat. voor; *A. muscicolum* (Berk. & Curt.) Mass is een tropische-subtropische soort die nauw verwant is aan *A. cervicolor*.

Figuren

A = asterosetae, B = sporen, C = basidium, D = cystiden, E = hyfen.

In Noord-Europa, waar *A. ochroleucum* eveneens zeldzaam is, werd de soort verzameld op rot hout van zowel loof- als naaldhout, strooisel en zelfs op klei. Ook in vochtige kelders werd ze bij de bestrijding van houtrot aangetroffen.

Hierbij aansluitend kan nog vermeld worden dat in het Brusselse tijdens houtrotbestrijding in een vochtige kruipkelder van een villa eveneens een *Astrerostroma* aangetroffen werd op een plank van naaldhout (determinatie J. Rammeloo).

Geesink (1990) vermeldt baksteen als substraat en Stalpers trof de soort aan in vochtige kelders en dergelijke.

Onderzocht materiaal

Bazel (Oost-Vlaanderen), IFBL/C4.44, juli 1972, op naaldhout, Moens 2205 (BR); Niel (Antwerpen) IFBL/C4.55.34, oktober 1986, op naaldhout, De Meulder 2550 (BR); idem, op rot hout, De Meulder 2542 (BR); idem, juli 1987, op panlatten (naaldhout), De Meulder 997 (BR); idem, augustus 1987, op vezelplaat en panlatten, De Meulder 1011-1021-1024 (BR); Oelegem (Antwerpen), IFBL/C5.22.13, augustus en oktober 1988, op naaldhout, De Meulder 2427-8285/6 (BR); Waulsort (Namen), IFBL/H5.56.42, februari 1989, op spaanderplaat, De Meulder 3957 (BR).

Literatuur

- * Arnolds E. (1984). Standaardlijst van Nederlandse Macrofungi. Coolia 26.
- * Bourdot H. & A. Galzin (1928). Hymenomycètes de France. Paris.
- * Breitenbach J. & F. Kränzlin (1986). Pilze der Schweiz. Band 2, Nichtblätterpilze, Luzern.
- * Geesink J. (1990). Over twee zeldzaamheden in eigen tuin. Coolia 33:95.
- * Hallenberg N. & J. Eriksson (1985). The Lachnocladiaceae and Coniophoraceae of North Europa.
- * Jülich W. (1984). Die Nichtblätterpilze, Gallertpilze und Bauchpilze. In H. Gams, Kleine Kryptogramenflora. Band II b/1.
- * Malençon M.G. (1954). Prodrome d'une Flore Mycologique du Moyen-Atlas. In Soc. Myc. de France T.LXX p. 136-138.

Nieuwtjes uit de recente tijdschriften

The Mycologist 1992

In Profiles of Fungi vinden wij weer mooie kleurenfoto's met tekst van *Peziza saccardiana*, *Encoelia fimbriata*, *Heterotextus miltinus*, *Multiclavula vernalis*, *Leucogyrophana sororia*, *Gelatoporia pannocinta*, *Macrolepiota mastoidea* en *M. puellaris*. In de rij van Britse mycologen worden voorgesteld: G.E. Masee, K. Sampson, A.A. Pearson en William Mudd.

Ernest Emmeth brengt een lijst van de Britse mycena's, met een sleutel volgens de macroscopische kenmerken en kleurenfoto's van *M. abramsii*, *M. arcangeliana*, *M. crynophora*, *M. stylobates*, *M. adscendens*, *M. renati*, *M. bulbosa*, *M. rosella*, *M. belliae*, *M. tintinnabulum*, *M. rorida*, *M. vulgaris*, *M. amicta*, *M. tubarioides*, *M. oregonensis*, *M. flavescens*, *M. acicola*, *M. purpureofusca*, *M. cappilaripes*, *M. epipterigia*, *M. floridula*, *M. laevigata*, *M. leptophylla*, *M. inclinata*, *M. viridimarginata* en *M. concolor*.

Verder zijn er nog kleine stukjes over *Vararia ochroleuca*, met sleutel tot de Britse Lachnoladiaceae, *Rickenella mellea*, over *Conidiobolus* (met tekeningen) en *Didymium nigripes*, over het Basidium als sporekanon en een artikel over brandplekzwammen met foto's van *Tephrocybe anthracophylla*, *Psathyrella pennata*, *Myxomphalia maura*, *Pholiota highlandensis*, *Peziza petersii*, *P. praetervisa*, *Anthracobia melaloma*, *A. macrocystis*, *Pyronema confluens* en *Geopexis carbonaria*.

Voor de postzegelliefhebbers is er een geïllustreerde bijdrage over afbeeldingen van Microfungi op postzegels.

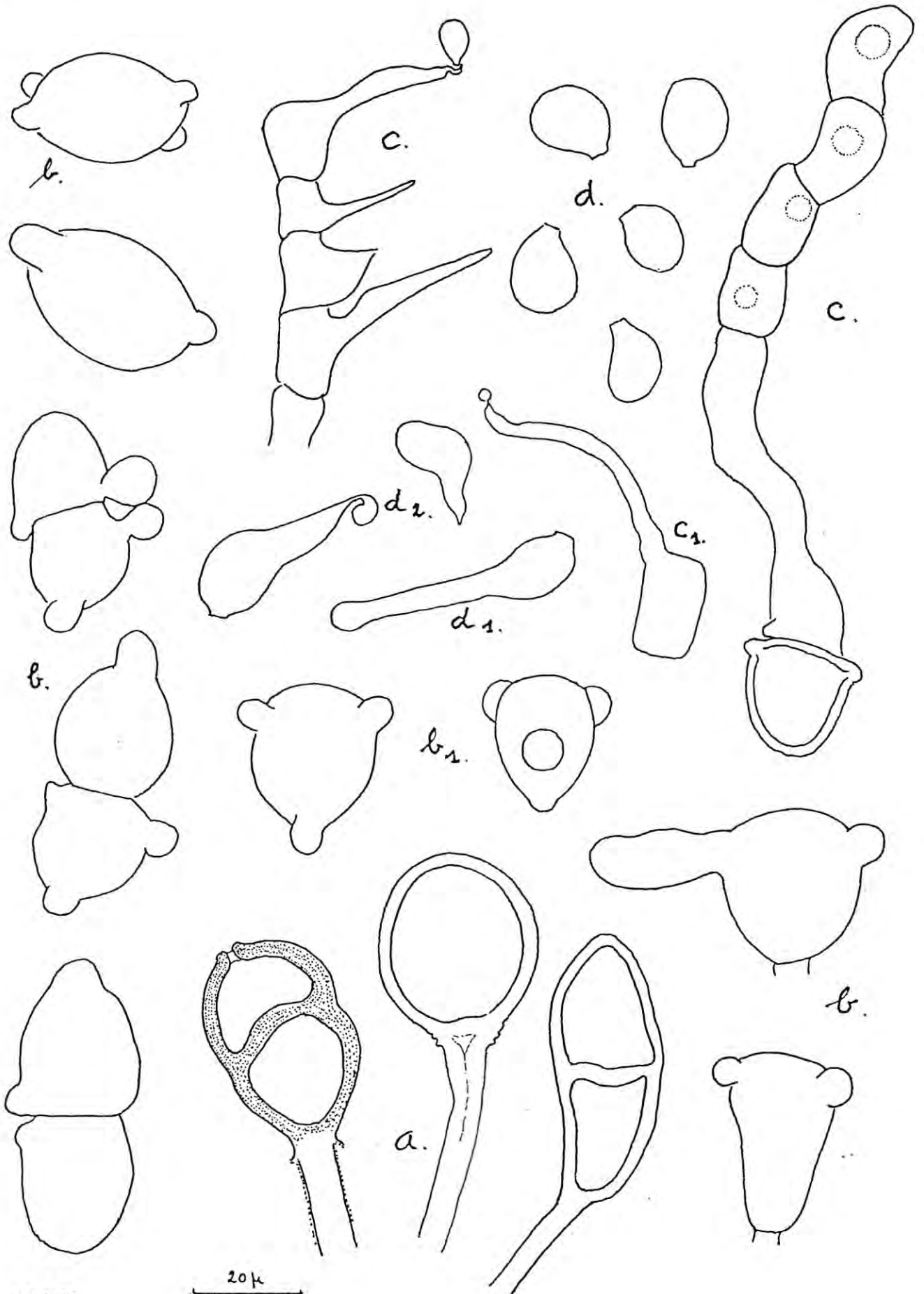
Rheinland-Pfalzisches Pilzjournal, Heft 2(2), 1992

Häffner brengt verslag uit van een voorjaarsexcursie in het Toscaanse Mugello-dal, met kleurenfoto's van *Helvella acetabula*, *H. costifera* en *H. solitaria*. Van diezelfde excursie beschrijft Waldner vondsten van pyrenomyceten: *Cryptospora suffisa*, *C. coralina*, *Sillia ferruginea* (kleurenfoto), *Calospora innesii*, *Massaria pupula*, *M. fagi*, *Massariella curreyi*, *Hercospora tilliae*, *Lopodostroma turgidum* (kleurenfoto), *Diaporthe oncostoma*, *Hypoxyton rubiginosum* en *Diaporthella quercina*. Van dezelfde auteur is er een artikel over *Caudospora taleola* met microtekening en kleurenfoto. M. Runck beschrijft en tekent *Badhamia gracilis* (met kleurenfoto), S. Philippi behandelt de verwantschap of de conspecificiteit van *Anthracobia melaloma* en *A. subatra* (met microtekening). Häffner bespreekt het Genus *Pachyella* met sleutel en beschrijving van, *P. adnata*, *P. babingtonii*, *P. castanea*, *P. clypeata*, *P. coquandi*, *P. megalosperma*, *P. peltata*, *P. punctispora*, *P. pseudosuccosa* en *P. violaceonigra*, alle met uitgebreide microtekeningen en commentaar en kleurenfoto's van *P. coquandi*, *P. castanea*, *P. pseudosuccosa*, *P. violaceonigra* en *Peziza badioconfusa*. Verder beschrijft A. Runge nog enkele nieuwe *Lepiota*-vondsten uit Westfalen.

Mycological Research 1992

Uit deze weer zeer wetenschappelijke uitgave onthouden wij enkel de beschrijving van de nieuwe *Lactarius illyricus* sp. nov. uit de *Zonarius*-groep, gevonden in Slovenië en de beschrijving door P. Roberts van enkele *Tulasnella*-soorten met geschroefde sporen: *T. helicospora*, *T. interrogans* sp. nov., *T. anguifera* sp. nov. en *T. falcifera* sp. nov., alle met microtekeningen.

K. Van de Put

**De Trilzwam die een Roest was,
Gymnosporangium juniperinum Fr.**

K. Van de Put

In de herfst van vorig jaar kreeg ik van André de Haan een trilzwam toegespeeld die hij enige jaren eerder gevonden had op de Col du Cranon in de streek van Briançon. Hij groeide er op een levend takje van een soort dwergconifeer, vermoedelijk *Pinus mugo*.

In gedroogde toestand leek hij wat op een *Stereum* maar na hem een korte tijd te hebben laten weken zag hij er uit als een oranje, wat opake, *Tremella*. Het microscopisch onderzoek was ontgoochelend. In plaats van *Tremella*-basidiën zag ik niets anders dan grote lichtbruine conidië-achtige elementen op zeer lange stelen. Sporen of enig teken van sporevorming waren totaal afwezig.

De zogezegde conidiën (*figuur a*) waren vrij groot, maten 35-50 x 20-28 μm , elliptisch van vorm, met tot 3 μm dikke wanden die wat gelamelleerd schenen en met een tot 5 μm dik dwars tussenschot, dat echter ook soms kon ontbreken. Boven aan de top van de conidië kon er veelal een brede kiemporie worden opgemerkt. De stelen waren tot 7 μm breed en tot 300 μm lang, hyalien en vol, sommige echter met een draadvormig lumen dat zich onder aan de conidië verwijdde tot een driehoekige ruimte. Aan de overgang steel-conidië traden frequent verslijmingsverschijnselen op. Deze ganse combinatie kwam mij zeer vreemd over en in mijn argeloosheid (ik had nog nooit een Roestzwam microscopisch bekeken) bepaalde ik hem maar als een imperfecte vorm van een of andere trilzwam. Deze bepaling leek mij echter verre van overtuigend en ik was er helemaal niet gelukkig mee.

Tijdens de kerstperiode zag ik kans om wat tijd vrij te maken en dat probleemgeval nog eens nader te bekijken. Met de ervaring die ik had opgedaan met andere Heterobasidiomyceten, hield ik de zwam gedurende enkele dagen in drijfnatte toestand. Elke dag werd een stukje uit het hymenium gepeuterd en microscopisch bekeken. Het oorspronkelijke beeld veranderde geleidelijk.

De conidiën werden dunwandig en vielen ter hoogte van het tussenschot uit elkaar tot twee driehoekige elementen die op de hoeken bulten begonnen te vertonen (*figuur b*) waardoor sommige duidelijk op een teddybeer-gezichtje gingen lijken (*figuur b₁*). Vele van de bulten groeiden uit tot 100 à 130 μm lange en tot 12 μm brede hyfen die tenslotte bovenaan vier septen begonnen te vormen. Wanneer in een latere fase ook nog sterigmen werden geproduceerd en er een duidelijke *Auricularia* basidië (*figuur c*) ontstond, werd het duidelijk: wat ik voor conidiën hield waren teleutosporen en die trilzwam was een Roest! De sporen (*figuur d*) waren plomp druppelvormig, met een zeer brede apiculus, maten 14-17 x 10-12 μm , vormden kiembuizen (*figuur d₁*) en vertoonden duidelijke tekens van secundaire sporevorming (*figuur d₂*). Een eigenaardig fenomeen was dat de basidiën als arthrosporen uit mekaar konden vallen waarna de afzonderlijke elementen (*figuur c₁*) nog verder sterigmen en sporen vormden.

Figuren

a = teleutosporen, *b* = uiteenvallende en spruitende teleutosporen, *b₁* = teddybeer-gezichtje, *c* = basidiën, *c₁* = basidiëfragment met sterigme en sporevorming, *d* = sporen, *d₁* = spore met kiembuis, *d₂* = sporen met secundaire sporevorming.

Het op naam brengen van onze Roest liep aanvankelijk ook wat stroef. Napluizend in "The British Rust Fungi" van Wilson en Henderson en in "Die Rostpilze Mitteleuropas" van Gauman vond ik aanvankelijk geen soort die bij de onze paste en die op *Pinus mugo* zou groeien. Al bladerend, zoekend en sleutelend kwam ik bij het geslacht *Gymnosporangium*. Dit had inderdaad een teleutofase die er uitzag als een trilzwam, maar al de soorten van dit geslacht groeiden op Jeneverbes.

Toen ben ik het substraat van het exsiccaat nog eens goed gaan bekijken en ... de kleine scherpe naaldjes lieten niet de minste twijfel, de soort groeide op een *Juniperus* sp.

De bepaling was nu eenvoudig en de naam nog logischer: *Gymnosporangium juniperinum* Fr.! Een andere naam voor dezelfde zwam is *G. cornutum* Kern. Eriksson noemt hem *G. tremelloides* f. *aucuparia*, de gastheer voor het aecidiënstadium blijkt namelijk *Sorbus aucuparia* te zijn.

Had ik vlugger rekening gehouden met het voorkomen op levend materiaal en het substraat eerder grondiger bekeken dan was de determinatie vermoedelijk vlotter gegaan, maar de trilzwam-verkleedpartij van deze Roest bezorgde mij toch vele heerlijke en leerrijke myco-uurtjes.

Galerina helvoliceps (Berk. & Curt.) Singer

J. Volders

De strijd tegen onkruid in parken, plantsoenen, borders enz. is een zeer arbeidsintensieve bezigheid. Overheidsdiensten, maar ook particulieren grijpen daartoe naar herbiciden. Het is een drastische, maandenlang effectieve methode, maar met heel wat gevolgen voor het milieu. In de ecologische en biologische tuinbouw gebruikt men al jaren de alternatieve methode van het mulchen. Met stro, hooi, houtsnippers enz. wordt de grond afgedekt. Deze manier van afdekken heeft enkele grote voordelen: de bedekte aarde houdt in drogere perioden beter het vocht gevangen; de afdekkende laag geeft tijdens het verteringsproces voedingsstoffen vrij en belet tevens het ontkiemen van allerlei onkruidzaden.

Langzaam maar zeker geraakt deze methode meer en meer algemeen toegepast. Veelal bestaat de mulchlaag uit houtsnippers. Voor de mycoloog is hier een nieuwe niche ontstaan. Immers heel wat schimmels komen in deze houtschilfers tot ontwikkeling. Het is in die optiek dat ik de laatste tijd wat meer aandacht geschonken heb aan dit biotoop, niet zonder succes overigens. Vondsten zoals *Galerina ampullaceocystis*, *G. nana*, *Coprinus xanthothrix*, *Stropharia rugosoannulata*, *Melanoleuca cognata* en *M. verrucipes* zijn daar sprekende voorbeelden van.

Toen ik op 21.12.92 een bezoek bracht aan mijn broer te Tessenderlo (AFBL:D6.12.34), kon ik niet nalaten even door zijn bloementuin te wandelen, waarvan de bodem met vele houtsnippers afgedekt was. Al vlug vond ik een groepje kleine paddestoelen, dicht bijeen tot gebundeld. De geelbruine wat viskeuse hoedjes en de wit-vezelige ring rond de steel deden denken aan *Galerina marginata*. Een aantal exemplaren werden verzameld om microscopisch te worden onderzocht. Tijdens dit onderzoek vond ik duidelijk calyptrate sporen, waardoor *Galerina marginata* als mogelijke soort wegviel.

Vergeefs trachtte ik de soort op naam te brengen. Noch met Moser (1983), noch met Kühner & Romagnesi (1953), noch met Bon (1992) vond ik in de Sectie Calyptrouspora een soort die paste.

Ten einde raad vroeg ik A. de Haan de vondst eens na te kijken. Deze bepaalde de paddestoel met Smith & Singer (1964) als *Galerina helvoliceps*, een soort uit de Sectie Naucoriopsis, *Stirpa Marginata*

Beschrijving

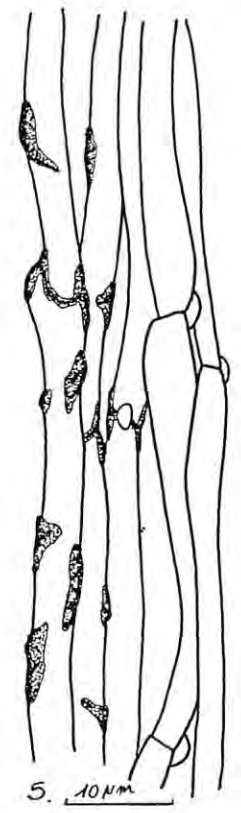
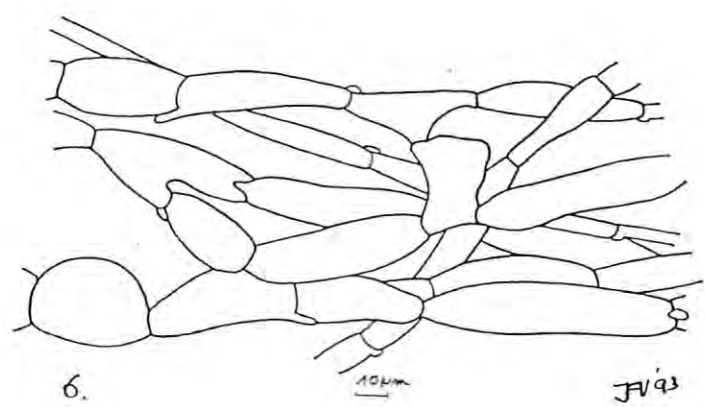
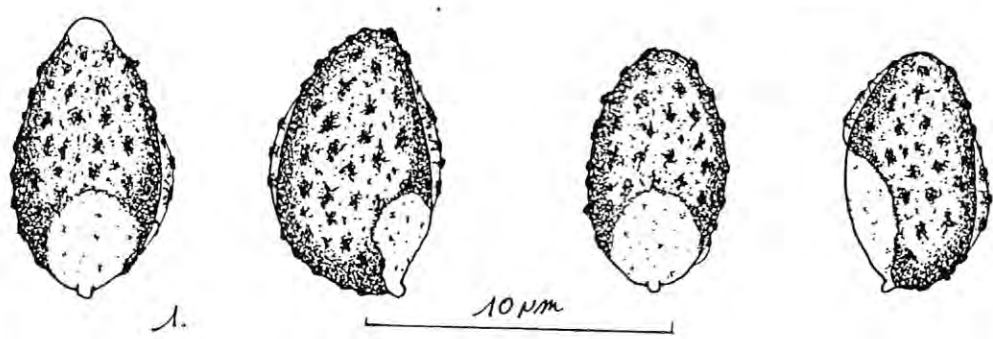
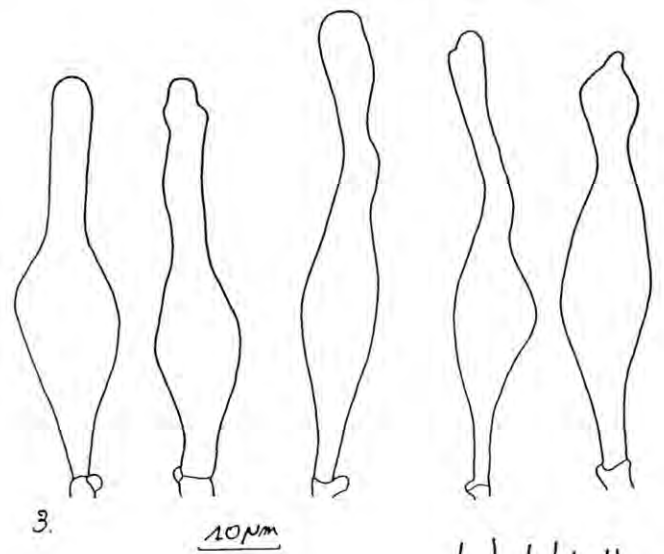
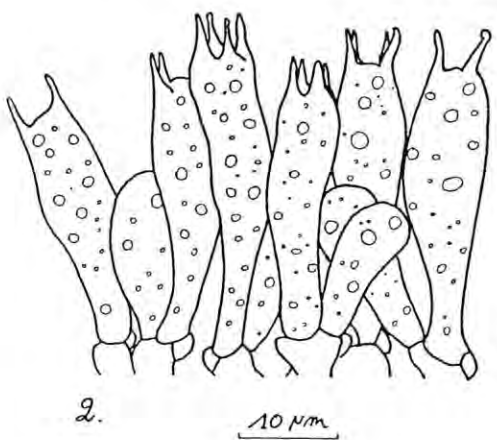
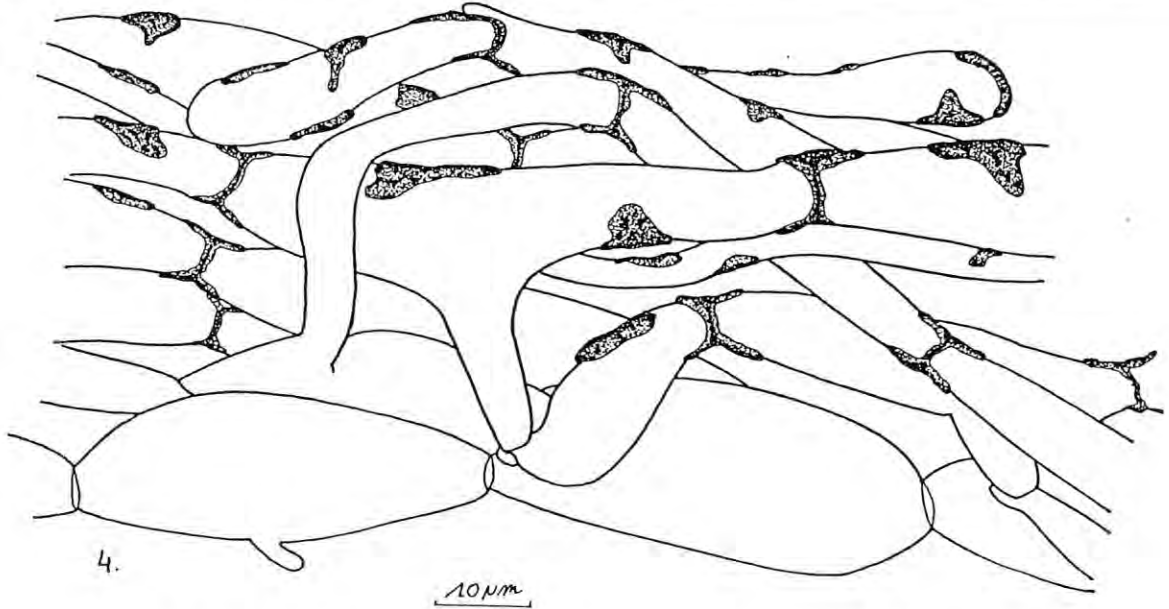
Hoed: 7-27 mm diameter; convex tot uitgespreid met wat golvende rand; ongeveer ¼ doorschijnend gestreept; wat vetig aanvoelend; iets blinkend; hygrofaan; geelbruin, bij uitdrogen bleek geel.

Steel: diameter: 2-4 mm; lengte: 12-30 mm; cilindrisch; voet soms wat gezwollen; boven geelbruin, naar onderen toe donkerrood-bruin; voorzien van een witte, vezelige, niet afstaande ring; de voet met wit myceliumdons.

Plaatjes: breed aangehecht; geelbruin, later donkerder.

Geur: onbeduidend

Sporen (figuur 1): 6,9-9,4(13,4) x 4,2-5,5(6,5) µm, gemeten over 30 sporen; elliptisch in vooraanzicht, amandelvormig in zijaanzicht; sporen van 2-sporige basidiën, meestal met uitgerekte callus, daardoor Citroenvormig; ruw, de perispore grote gerimpelde blazen vormend rond het gladde episporium; plage duidelijk afgebakend; bij doorvallend licht geelbruin in een ammoniakoplossing, bruin in KOH, dextrinoïd, sporen met een callus, deze callus niet dextrinoïd; kleur in massa niet waargenomen.

93.3.84

JV'93

Basidiën (figuur 2): 26,3-30,2 x 7-8,6 μm ; meestal 4-sporig, enkele 2-sporig; knotsvormig, soms wat ingesnoerd in het midden; met talrijke druppelvormige insluitsels; sterigmen doornvormig tot 4,5 μm lang; de 2-sporige basidiën met forsere sterigmen; gespen aan de basis.

Pleurocystiden (figuur 3): 42,9-59 x 10,1-14,8 μm ; lageniform met nekdiаметer 5,4-7 μm ; soms subcapitaat of met kleine zwellingen en dan golvend lijkend; kleurloos; gespen aan de basis.

Cheilocystiden: zelfde vorm en afmetingen als de pleurocystiden.

Hoedhuid (figuur 4): bovenste laag bestaande uit korte cilindrische, soms wat vertakkende kleurloze hyfen, bedekt met korstvormige geelbruine incrustaties; diameter 5-17 μm meestal korter dan 100 μm ; de eidelementen wat knotsvormig; doorweven met slankere 2,5-4 μm brede hyfen; de onderliggende laag bestaande uit worstvormige niet geïncrusteerde tot 30 μm brede hyfen; septen met gespen.

Steelebekleding (figuur 5): cilindrische 2,5-5 μm brede hyfen, met korstvormige geelbruine incrustaties; septen met gespen.

Trama van de plaatjes (figuur 6): hier vindt men worstvormige, bolvormige en cilindrische, soms grillig vertakkende hyfen, met een breedte tussen 3,6-31 μm ; geelachtig in ammoniakoplossing; septen met gespen.

Bespreking

Galerina helvoliceps is nauw verwant aan *G. marginata* (Fr) Kühner. Zij verschilt hiervan door de tot donkerbruin verkleurende onderste steelhelft, een minder duidelijke en kleinere ring rond de steel en de wat grotere en bredere sporen met loslatende perisporium.

G. unicolor (Fr) Singer, staat ongetwijfeld veel korter bij *G. helvoliceps*. Ook hier heeft het perisporium de neiging tot loslaten. Smith & Singer meldt tevens dat een specimen van *G. praticola* (Möller) Bas (volgens de auteurs een synoniem van *G. unicolor*) sporen had zoals *G. helvoliceps*, en dat de originele macroscopische beschrijving van Möller over deze soort gerust toelaat deze als *G. helvoliceps* te beschouwen. De kiemporie die de sporen van *G. praticola* zouden bezitten is daarbij discutabel.

Het zou mij niet verwonderen mocht na verdere studie blijken dat *G. helvoliceps* inderdaad een van de vormrijke variëteiten is van *G. unicolor*.

G. helvoliceps is blijkbaar een cosmopolitische soort. Smith & Singer geven als verspreiding: Cuba tot Argentinië, Japan en ook in Europa in serres.

Arnolds (1984) duidt de soort aan als zeer zeldzaam (zzz), voorkomend bij jeneverbesstruiken en naaldbomen op matig tot vochtige kalkarme zand- of leembodem.

Het substraat waarop ik de soort vond, is ongetwijfeld naaldhout. De herkomst ervan kon echter niet achterhaald worden.

Exiccata van de besproken soort bevinden zich in het eigen herbarium onder het nummer VJ92234 en in het herbarium van A. de Haan onder nummer 92225.

Figuren

1 = sporen (x 4000), 2 = basidiën (x1300), 3 = pleurocystiden (x1000), 4 = hoedhuid (x1300), 5 = steelbekleding (x1400), 6 = trama van de plaatjes (x400)

Literatuur

- * Arnolds E. (1984). Standaardlijst van Nederlandse Macrofungi.
 - * Bon M. (1992). Documents mycologiques. Tome XXI fascicule 84.
 - * Kühner R. & H. Romagnesi (1953). Flore analytique des Champignons supérieurs.
 - * Moser M. (1983). Kleine Kryptogramenflora. Band II/2.
 - * Smith A.H. & R. Singer (1964). A monograph of the genus *Galerina* Earl.
-

En nu maar tekenen

Een van de handigste en goedkoopste tekenoculairs is het Pools PZO MOR (voor de ingewijden mikroskopowy okular rysunkowy) met een vergroting van 10x. Het is ontworpen om te gebruiken met een 45° schuine tubus en geeft vooraan de microscoop een gelijktijdig beeld van wat men onder de microscoop waarneemt en de punt van het tekenpotlood. De buitendiameter van de buis van het tekenoculair is standaard zodanig dat het kan gebruikt worden met praktisch alle microscopen; het tekenoculair is wel redelijk lang en men moet opletten dat het prisma van de microscoop niet wordt beschadigd. De meeste gebruikers brengen op een of andere wijze een stop op het oculair aan. Bij de Biolam microscopen heeft dit tekenoculair het voordeel een vergroting van 2000x te hebben bij gebruik van het olie-immersieobjectief 90x en binoculair met een ingebouwde vergroting van 1,5x. Bij andere meer moderne microscopen is de vergroting van de tekening meestal iets kleiner en geen rond getal. Het aantrekkelijke van dit tekenoculair is de eenvoud in het gebruik, de redelijke prijs, en het feit dat het destijds gemakkelijk verkrijgbaar was. De verdeler ervan stopte ermee zodat het tekenoculair niet meer in België te verkrijgen is. Na lang aftasten en zoeken heeft Leo Noten de tekenoculairs via, via in Polen te pakken kunnen krijgen. Na een proef van één exemplaar heeft hij er verschillende besteld, maar werden verkeerde oculairs geleverd, namelijk het type MNR 3 bestemd voor de Poolse MST 130 stereomicroscoop.

Het MNR 3 tekenoculair (voor dezelfde ingewijden: microscope drawing attachment; wij passen ons snel aan, maar tot op heden hebben wij nog niets nieuws aan te bieden) bestaat uit een vassing die op de rechter schuine tubus van de stereomicroscoop is te bevestigen (*zie figuur 1*). Een horizontale tubus met een kop die 45° draait brengt het beeld naast de microscoop. De balans tussen het beeld van de stereomicroscoop en het tekenblad wordt ingesteld door twee draaibare polaroïdfilters. Een eenvoudige opstelling en een zeer groot bedieningsgemak kenmerken dit apparaat.

Alhoewel het toestel ontworpen is ten behoeve van een stereomicroscoop geeft het ook een zeer goed beeld bij een echt microscoop. De enige moeilijkheid is om het te bevestigen. De vassing van het tekenoculair heeft een binnendiameter van 37,4 mm en past niet op andere toestellen. Met wat kunst en vliegwerk lukt het wel het op de tubus van uw toestel vast te maken; men moet wel opletten want het tekenoculair is redelijk zwaar en vormt een hefboom, zeker wanneer men tekent en extra op het uiteinde waar het beeld wordt gevormd, drukt.

Daar het toestel bovenop de tubus van de microscoop wordt geplaatst kan men verschillende oculairs gebruiken en komt men tot zeer grote vergrotingen wat bijzonder interessant is voor het tekenen van sporen, temeer daar het beeld zeer zuiver en duidelijk is bij instelling door middel van de twee draaibare polaroïdfilters. Het gebruiksgemak is natuurlijk niet dit van de zeer dure apparaten.

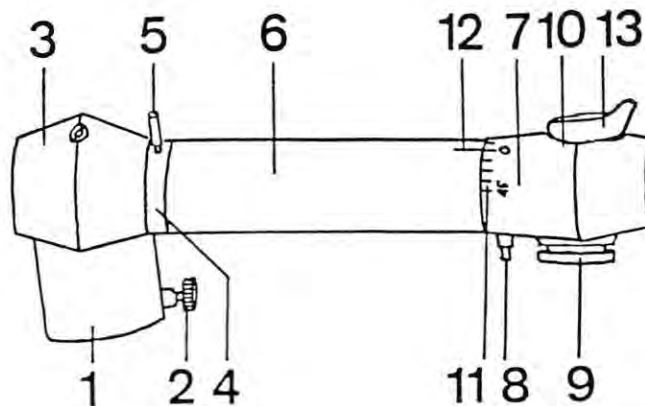
J. Van Yper

Men moet proberen het prisma (figuur 1, nr. 3) zo dicht mogelijk bij het oculair van de microscoop te plaatsen. Zo niet, krijgt men vignetering met als resultaat een drastische verkleining van het veld. Dit werkt zeer storend.

Persoonlijk bezit ik een Kyowa microscoop waar ik een monoclulaire kop kan op plaatsen. De tubus die als drager van het oculair dient heeft een lengte van 75 mm en een buitendiameter van 25 mm.

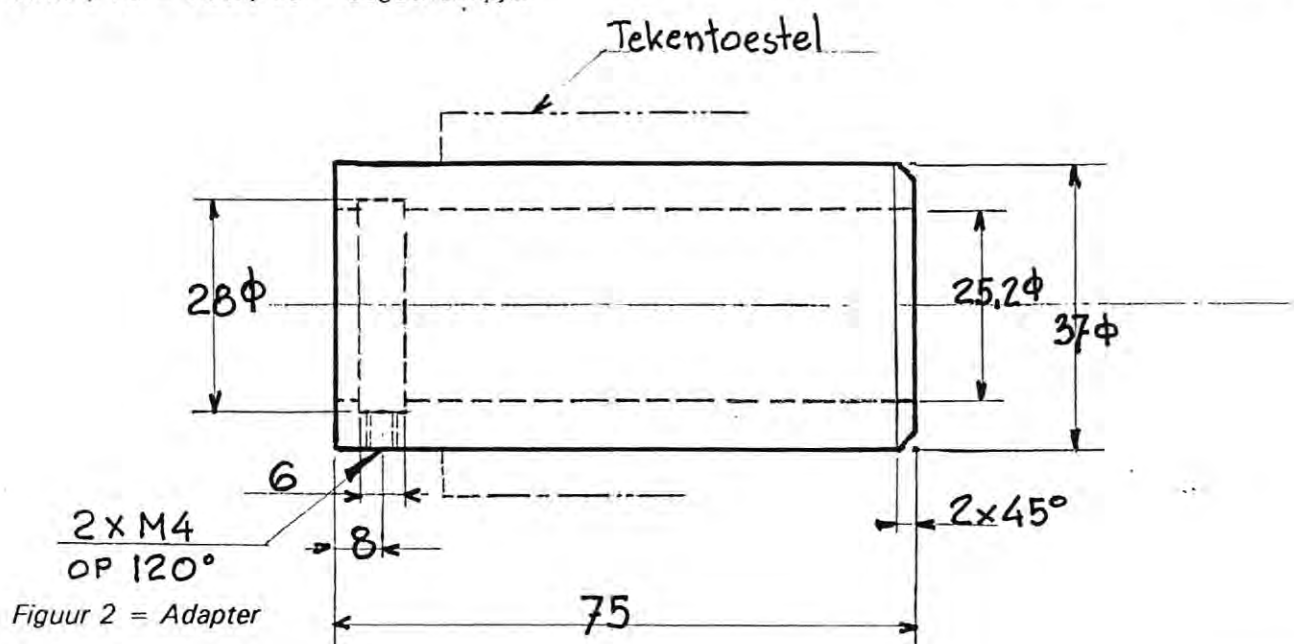
Ik ben dus verplicht een adapter te ontwerpen. Hij bestaat uit een buis met een buitendiameter van 37 mm en een binnendiameter op 25,2 mm geruimd. De lengte bedraagt 75 mm, dus de lengte van de tubus. Aan de onderkant zijn twee presschroeven om het geheel stevig vast te houden. De lengte van de buis is nodig om de stabiliteit van het geheel te vrijwaren. Bij de proefopstelling gat dat hoopvolle resultaten. Het stuk is nu in de maak. Misschien geeft dit ideeën aan wie een dergelijk toestel wil aankopen. Hierbij gevoegd een schets hoe het adaptertje er zal uitzien (figuur 2).

J. Schavey

Figuur 1 = Tekentoesel

1 = vating, 2 = schroef ten behoeve van de bevestiging op de tubus, 3 = vaste kop met prisma, 4 = polaroidfilter (1), 5 = regelschroef van de polaroidfilter, 6 = tubus, 7 = draibare kop met prisma, 8 = schroef, 9 = draibare polaroidfilter (2), 10 = vaste polaroidfilter (3), 11 = draibare schaal, 12 = index, 13 = oogschermpeje.

Figuur 2 = Adapter

Zomer- en najaarsexcursies 1993

Bijeenkomst voor de excursies telkens om 9 uur 45 op de aangeduide plaats tenzij anders vermeld is. Deelname aan een activiteit geschiedt op eigen verantwoordelijkheid. De aangeduide reisweg geldt bij vertrek vanuit Antwerpen.

- zondag 18 juli "Bellevuedreef" en "Schildehof" te Schilde, bijeenkomst in de Bellevuedreef (nabij de herberg de Loteling) op de weg N12 Antwerpen-Turnhout of bus 41. *contactpersoon: J. Schavey*
- zondag 1 augustus Lippelobos te Lippelo. Bereikbaar via A12 tot Breendonk dan N16 richting St. Niklaas, op het eerste kruispunt links afslaan richting Dendermonde (N17), na ongeveer 5 km links afslaan aan wegwijzer naar Lippelo. Bijeenkomst vooraan in deze straat. *contactpersoon: F. Vermorgen*
- zondag 8 augustus "De Maat" te Mol, bijeenkomst aan de kerk te Dessel. Bereikbaar via E34 tot uitrit 25 dan N18 naar Dessel via Retie. *contactpersoon: J. Volders*
- zaterdag 14 augustus "De Langendonken" te Herselt. Bijeenkomst aan de kerk van Herselt. Bereikbaar via E313 tot uitrit 22 dan N152 via Olen en Zoerle Parwijs. *contactpersoon: J. Volders*
- vrijdag 20 tot vrijdag 27 augustus Werkweek te Gillenfeld (Duitse Eifel). Deelname aan afzonderlijke uitstappen mogelijk, gelieve vooraf te verwittigen aub. *contactpersoon: F. Dielen*
- zondag 29 augustus Tessenderlo, bijeenkomst aan de kerk van Tessenderlo. Bereikbaar via E313 uitrit 25 dan N141 richting Genendijk. Ongeveer 2km voorbij Genendijk linksaf naar Tessenderlo. *contactpersoon: J. Volders*
- zaterdag 4 september Walenbo's & Troostenbergenbos. Bijeenkomst aan de kerk van Houwaart. Aarschot bereiken, richting A2 rijden. De snelweg niet nemen maar N223 nemen richting Tienen. 4 à 5 km voorbij de oprit van de snelweg, links afslaan naar Houwaart.
Deze excursie is een organisatie van het Overlegcomité van Vlaamse Mycologische Groeperingen. *contactpersoon: J. Monnens*
- zondag 5 september Neerijnen, kleibos aan de Waal (NL). Bijeenkomst aan het station van Zaltbommel. Bereikbaar via E19 richting Breda. Voor Breda A58 richting Tilburg & Utrecht, na 7 km A27-E311 richting Utrecht. Afrit Nieuwendijk & Almkerk nemen, via Almkerk naar Zaltbommel rijden.
Deze excursie is een organisatie van de Nederlandse Mycologische Vereniging.

- vrijdag 10 tot vrijdag
17 september Werkweek te Heer sur Meuse in "Domaine de Masseur". Personen die voor een dag wensen deel te nemen worden verzocht de dag ervoor te verwittigen (tel: 082/64.43.57 of 082/64.43.93)
contactpersonen: E. Vandeven & J. Schreurs
- zondag 19 september "Eikenhof" & Bossen de Merode te Kortenberg. Bijeenkomst aan het politiekantoor te Kortenberg. Bereikbaar via ring rond Brussel. Komende van A12 of E19 richting Namen rijden. Op de ring uitrit 3 richting Woluwe nemen. Vervolgens aan de eerste verkeerslichten links afslaan richting Leuven (N2). Deze weg volgen tot in Kortenberg. Het politiekantoor bevindt zich rechts aan de eerste verkeerslichten op het grondgebied van Kortenberg. Bereikbaar met L-trein Brussel Leuven of bus Brussel-Leuven (lijn 358).
contactpersoon: F. Fleurbaey
- zaterdag 25 en zondag
26 september Demonstratiedagen in het Rivierenhof te Deurne georganiseerd door de Antwerpse Mycologische Kring.
- zaterdag 2 oktober "Hof ter Saksen" te Beveren. Bijeenkomst op de Markt te Beveren. Bereikbaar via N70, L-trein Antwerpen-St. Niklaas of bus 82 of 83.
contactpersoon: C. Maes
- zondag 3 oktober "Jagersborg" te Neeroeteren. Bijeenkomst aan de kerk van Neeroeteren. Bereikbaar via E313 tot verkeersplein te Lummen dan E314 richting Genk tot afrit 31, N76 richting Meeuwen en Peer na ongeveer 5km naar Opglabbeek, Opoeteren en vervolgens Neeroeteren rijden.
contactpersoon: P. Bormans
- zaterdag 9 & zondag
10 oktober Paddestoelententoonstelling in de lokalen van Kindervreugd in het Peerdsbos te Brasschaat. Bereikbaar via N1 of bussen 63 en 64. Openingsuren van 10 tot 17 uur.
- zaterdag 16 oktober Zoersel. Bijeenkomst aan de kerk van Zoersel. Bereikbaar via E34 tot uitrit 20 dan N14 of bus 41SN.
Deze excursie is een organisatie van het Overlegcomité van Vlaamse Mycologische Groeperingen.
contactpersoon: K. Van de Put
- zondag 24 oktober Kalmthoutse Heide, bijeenkomst aan het station van Kalmthout (dorp, niet Heide). Bereikbaar met L-trein Antwerpen Essen of E19 tot uitrit 4 dan N117 tot Achterbroek en vervolgens N111 naar Kalmthout.
Deze excursie verloopt i.s.m. de Nederlandse Mycologische Vereniging
contactpersoon: A. de Haan
- zaterdag 30 oktober tot
maandag 1 november Belgische Kust met verblijf te Oostduinkerke. Meer informatie in volgend nummer.
contactpersoon: P. Van der Veken

AMK Mededelingen

- zondag 7 november Maria ter Heide (Brasschaat). Bijeenkomst achter de kerk van Maria ter Heide. Bereikbaar via N1 of bus 64. *contactpersoon: G. Lejeune*
- donderdag 11 november "Prinsenpark" Retie. Bijeenkomst aan het station te Geel. Bereikbaar via E313 uitrit 23 of IR-trein lijn Antwerpen Neerpelt. *contactpersoon: R. Van Gompel*
- zondag 14 november De Klinge, bijeenkomst op de parking aan de terminus Antwerpen Linkeroever van trams 2 en 15 om **9 uur 15**, bereikbaar via de ring rond Antwerpen uitrit 6 of om 9 uur 45 aan de kerk van het gehucht "Het Kalf". *contactpersoon: A. Jacobs*
- zaterdag 20 november Westmalle (omgeving Lizzie Marsily). Bijeenkomst op de parking van het St. Pauluskerkje op de N12 Antwerpen Turnhout (tegenover discotheek), ongeveer 400 m voorbij de Trappistenabdij. Bereikbaar met bus 41 *contactpersoon: G. Lejeune*

Vergaderingen

De vergaderingen gaan door in het verenigingslokaal, Ommeganckstraat 26 te 2018 Antwerpen, aanvang telkens om 20 uur. Vóór iedere vergadering is er vanaf 19u30 gelegenheid om boeken uit de bibliotheek te ontlenen.

dinsdag 13 juli	Determinatieavond.	<i>F. Dielen</i>
dinsdag 27 juli	Practicum Gasteromyceten.	<i>K. Van de Put</i>
dinsdag 10 augustus	Practicum Inocyben.	<i>J. Volders</i>
dinsdag 24 augustus	Determinatieavond.	<i>A. de Haan</i>
dinsdag 14 september	Practicum Mycena's.	<i>L. Noten</i>
dinsdag 28 september	Practicum Psathyrella's.	<i>A. de Haan</i>

Overlijden

Op 8 mei 1993 overleed plots op 72-jarige leeftijd ons medelid Mevrouw Lizette Vermeulen, levensgezellin van ons raadslid Arthur Vaes.

Verschillende leden brachten haar een laatste groet. Wij wensen onze goede vriend Thuur veel sterkte in deze moeilijke dagen.